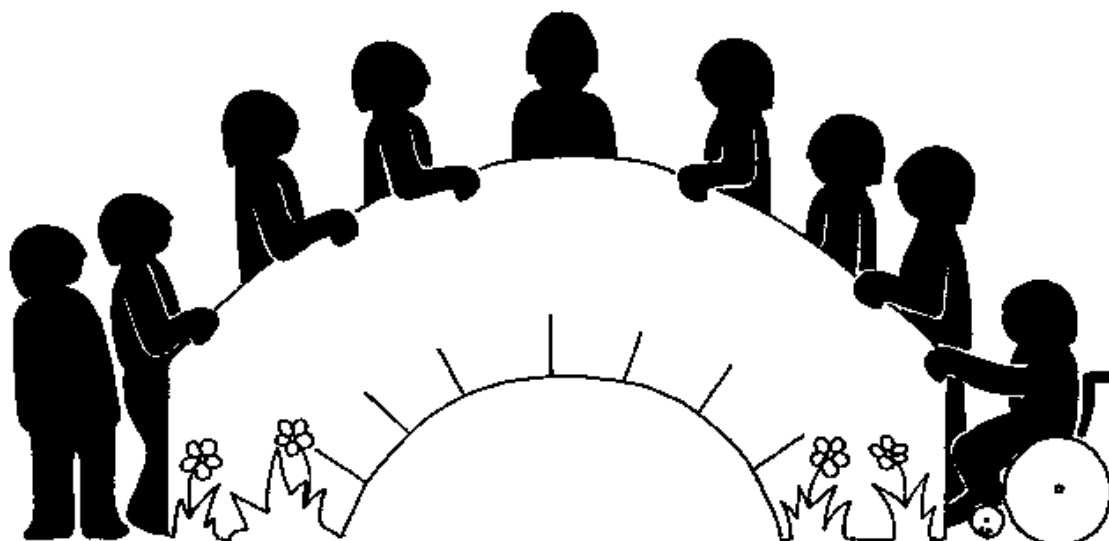

SERVICE

för personer med olika funktionsnedsättningar i Kalmar län

En förteckning över den service och de tjänster från landstinget
m fl som kan erbjudas personer med funktionsnedsättningar i
Kalmar län

Landstingets handikappfunktion
Augusti 2010

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
Inledning	3
Länshandikappkonsulenten och dennes kansli	3
Handikappråd	4
Vård och behandling inom primär- och sjukhusvård	4
Folktandvården	5
Samordnad habilitering	5
Rehabilitering inom länet	6
Extern rehabilitering	6
Utlandsvård	7
Hjälpmedel	7-8
Utbildning	8-9
Arbete och sysselsättning	9
Ekonomiskt stöd	10-11
Boende	11
Fritid och kultur	11
Idrott för personer med funktionsnedsättningar	12
Rekreation och läger samt korta kurser	12
Medicinska funktionsnedsättningar	13
Synskador	13
Läs- och skrivsvårigheter	13-14
Hörselskador	14-15
Röst-, tal- och språkstörningar	15
Rörelsehinder	15
Begåvningshinder	15
Psykiska störningar	16
Kognitiva störningar	16
Kommunernas service	16
Bilagor	17-20

INLEDNING

Idag förespråkas användning av begreppet funktionshinder istället för handikapp. Enligt Socialstyrelsen innebär funktionshinder de begränsningar som en nedsättning av fysisk, psykisk, eller intellektuell funktionsförmåga kan ge för en person i relation till sin omgivning.

Exempel på nedsättningar är nedsatt syn- eller hörsel-förmåga, röst- och talsvårigheter, psykiska funktionsnedsättningar, funktionssvikt i hjärt-/kärlsystemet och i mag-/tarmsystemet, nedsatt funktion i rörelseorganen m fl. Dessa kan vara orsakade av sjukdom eller skada samt vara medfödda eller ha uppkommit senare i livet.

De begränsningar som funktionsnedsättningarna kan ge kan bestå i svårigheter att klara sin dagliga livsföring eller att kunna vara delaktig i arbetsliv, sociala relationer, utbildning, fritid och kultur eller i demokratiska processer.

Den svenska handikappolitikens mål är ytterst att tillförsäkra personer med funktionsnedsättningar delaktighet i samhällslivet och jämlika livsvillkor, d v s att minska klyftorna i samhället mellan funktionshindrade och andra.

Stat, landsting och kommun erbjuder därför olika former av insatser och åtgärder för att underlätta för den som har en funktionsnedsättning.

Med den här broschyren vill vi informera om vad Kalmar län kan erbjuda i form av speciella insatser för personer med funktionsnedsättningar i länet. Broschyren gör inte anspråk på att vara fullständig. Den ger endast allmänna upplysningar och hänvisar för övrigt till den som kan ge ytterligare information.

Får du inte svar på dina frågor genom denna broschyr? Vänd dig då till landstingets länshandikappkonsulent, tel 0480-842 46 eller e-post christer.andersson@ltkalmar.se. I de flesta fall kan du dessutom få hjälp, råd och vidare information genom närmaste vårdcentral.

LÄNSHANDIKAPPKONSULENTEN OCH DENNES KANSLI

Länshandikappkonsulenten är landstingets sakkunnige i frågor inom det handikappolitiska området och arbetar på länsnivå som kontaktlänk mellan landstinget och handikapprörelsen. Konsulenten är också sekreterare i Kalmar läns råd för funktionshinderfrågor. Huvuduppgiften är att på länsplanet utifrån FN:s standardregler och gällande funktionshinderlagstiftning uppmärksamma funktionsnedsatta personers och grupperas rättigheter och intressen och samhällets ansvar där det politiska målet är full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkoren.

För handikapprörelsen innebär konsulentens arbete möjlighet till insyn, inflytande och medverkan i arbetet för personer med olika funktionsnedsättningar. För landstingets beslutande instanser innebär denna samverkan "tillförsel av synpunkter och önskemål som utgår från en annan erfarenhetsbasis än den som landstingets egen planeringsorganisation kan tillhandahålla" (HSL § 8).

Länshandikappkonsulenten står till tjänst för vägledning och information i funktionshinderfrågor, dels för den enskilde och dels för landstingets olika verksamheter. Denne kan också berätta om landstingets service för personer med olika funktionsnedsättningar och förmedla vidare till aktuell handikapporganisation.

Inom kansliet finns också en tjänst som assistent/handikappidrottskonsulent. Denne utför en stor del av de kontorssysslor som förekommer på kansliet. Assistenten kan också svara på frågor eller hänvisa till annan sakkunnig då länshandikappkonsulenten inte kan nås. Denne är också informationsansvarig i frågor rörande idrott för funktionshindrade inom landstinget.

HANDIKAPPRÅD

Handikappråd finns på tre nivåer. På riksplenet finns sedan den 1 juli 1994 Handikappombudsmannen vilken numera ingår som en del av Diskrimineringsombudsmannen. Varje län har ett länshandikappråd (LHR) och i nästan varje kommun finns ett kommunalt handikappråd (KHR). Handikappråden i Kalmar län fungerar som organ för kontakt och samråd i funktionshinderfrågor mellan myndigheter samt mellan dessa och handikapporganisationerna.

Rådens uppgift är bl a att via handikappreörelsen samla in funktionshindrades synpunkter och erfarenheter samt att följa och bevaka utvecklingen av behov och resurser inom hälso- och sjukvård, äldre- och handikappomsorg, socialtjänst och annan social verksamhet, byggnads- och samhällsplanering, undervisning m m. Råden är också remissinstans i handikappfrågor. Ärenden som rör enskild person behandlas ej. Endast övergripande ärenden tas upp.

UPPLYSNINGAR

Länshandikappkonsulenten (sekr i LHR): 0480-842 46
christer.andersson@ltkalmar.se
Kommunens social- eller omsorgsförvaltning (sekr i KHR), se telefonkatalogen.

VÅRD OCH BEHANDLING

Primärvård

Här ingår distriktsläkare, distriktsköterskor inkl barnhälsovård, mödrahälsovård, preventivmedelsrådgivning, distriktsjukgymnastik, distriktsarbetsterapi, ungdomsmottagning och alkoholmottagning. Hit vänder du dig i första hand när du blir sjuk eller får en skada och behöver kontakt med sjukvården. Dess personal kan antingen ge dig den vård du behöver eller remittera dig vidare till annan läkare e d inom primär- eller sjukhusvård med specialistkunskaper om just dina problem.

UPPLYSNINGAR

Sjukvårdsupplysningen: Tel 1177
Närmaste vårdcentral: Se Landstingskatalogen eller telefonkatalogen.
Primärvårdsförvaltningen: Tel 0480-843 38

Sjukhusvård

På länets tre sjukhus finns de specialister som tar över när primärvårdens resurser inte räcker till. Hit vänder du dig också vid svårare akuta sjukdomar eller olycksfall.

UPPLYSNINGAR

Sjukvårdsupplysningen: Tel 1177
Länssjukhuset i Kalmar: Tel 0480-810 00
Oskarshamns sjukhus: Tel 0491-78 20 00
Västerviks sjukhus: Tel 0490-860 00
Hälso- & sjukvårdsförvaltningen: Tel 0480-842 85

FOLKTANDVÅRDEN

Folktandvårdens kliniker finns i varje kommun i länet. Hit kommer du för undersökning och åtgärdande av problem med tänderna. När dessa inte kan hjälpa dig blir du remitterad till Folktandvårdens specialisttandvårdskliniker som finns vid länets tre sjukhus. För vissa utsatta grupper finns en tandvårdsförsäkring som ger rätt till uppsökande verksamhet med munhälsobedömning, nödvändig tandvård samt tandvård i samband med sjukdomsbehandling.

UPPLYSNINGAR

Närmaste folktandvårdsklinik: se Landstings- eller telefonkatalogen.
Tandvårdsförvaltningen: Tel 0480-846 20
E-post martinasl@ltkalmar.se

SAMORDNAD HABILITERING

Med habilitering avses insatser riktade till personer med funktionsnedsättningar som syftar till att upprätthålla och förbättra individens funktioner samt begränsa de svårigheter som funktionshindret kan medföra, i det dagliga livet.

Habiliteringen är en specialistresurs för personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Grundsynen är att invånarna i länet i första hand får hjälp på basnivå i sin närmiljö, dvs inom socialtjänsten, barnomsorgen, skolan, primärvården, den kommunala handikappomsorgen m m. Det övergripande målet är att människor med varaktiga funktionshinder ska ha möjlighet att leva som andra.

Arbetet inom habiliteringsverksamheten bedrivs i ett tvärfackligt perspektiv där individens behov beaktas ur såväl medicinsk, psykologisk, pedagogisk som social synvinkel. Individens behov ska styra insatsernas art och omfattning. Insatserna ska i största möjliga mån, oavsett funktionsnedsättningens art och omfattning, minimera antalet handikappande situationer som människor möter. Verksamheten ska ge möjlighet till en långsiktig kontakt där den individuella habiliteringsplanen utgör grunden för verksamheten.

Barnet och familjen får oftast kontakt med habiliteringen genom remiss från barnhälsovården, barnkliniken eller skolläkaren. Med brukarens behov i centrum diskuteras och planeras lämpliga insatser. Vilka insatser som behövs beror inte bara på funktionsnedsättning och ålder, utan även på hela familjens totala situation.

På habiliteringen försöker man stimulera barnets utveckling genom lek och träning och kompensera uteblivna färdigheter genom att anpassa miljön. Om det behövs vänder man sig till andra specialister inom läns- och regionsjukvården. Samarbete sker också med t ex länets kommuner och föreningar av olika slag.

Verksamheten kan erbjuda habilitering enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) samt insatsen rådgivning och personligt stöd enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det sistnämnda kan bestå av stödjande samtal eller hjälp i kontakten med andra myndigheter för att hjälpa den enskilde och de anhöriga att klara vardagen.

UPPLYSNINGAR

Landstingets habiliteringskansli Söder Tel 0480-843 34
Landstinget i Kalmar län, Habilitering Söder, Björkenäs, 391 85 KALMAR
E-post: habkanslisyd@ltkalmar.se Hemsida: www.ltkalmar.se/habilitering
Landstingets habiliteringskansli Nord Tel 0490-870 49
Landstinget i Kalmar län, Habilitering Nord, St Trädgårdsg 41, 593 42 V-VIK
E-post: vshhab@ltkalmar.se Hemsida: www.ltkalmar.se/habilitering

REHABILITERING INOM LÄNET

Rehabilitering innebär åtgärder för att återfå en förlorad förmåga och därmed ge den skadade eller sjuke de bästa förutsättningarna för att kunna leva ett så normalt och självständigt liv som möjligt.

Behandlingen och träningen sköts av ett team som vanligen består av läkare, sjuksköterska, sjukgymnast, arbetsterapeut och socioterapeut. För varje patient upprättas en individuell rehabiliteringsplan med sjukgymnastik, bassängträning, ADL-träning, talträning, funktionsträning på arbetsterapiavdelningen och i träningslägenheter, sociala aktiviteter och förberedande arbetsträning.

Samarbete sker också med andra verksamheter som t ex ortopedtekniska avdelningen och med hjälpmedelscentralen. Samarbete med instanser utanför sjukhuset är alltid nödvändigt för att fullfölja rehabiliteringen, t ex med familjen, hemsjukvården, sociala servicen i primärkommunerna, arbetsförmedlingen, arbetsmarknadsinstitutet, arbetsmarknadsutbildningen, försäkringskassan, arbetsplatsen, företagshälsovården, trafikinspektören och länsstyrelsens bil- och körkortsavdelning o s v.

Rehab Söder

Denna instans samordnar rehabiliteringsinsatser inom södra länsdelen tillsammans med slutenvården, primärvården, kommunerna, habiliteringen och Försäkringskassan. I uppdraget ingår även hjälpmedelshantering och hjälpmedelsförskrivning.

Samrehab

Denna instans bedriver rehabiliteringsinsatser på sjukhusen i Oskarshamn och Västervik samt inom primärvården i norra länsdelen.

UPPLYSNINGAR

Geriatrik-/Rehabiliteringskliniken i:

Kalmar	Tel: 0480-810 00	E-post:	gunillab@ltkalmar.se
Västervik	Tel: 0490-860 00	E-post:	annikabo@ltkalmar.se
Rehab Söder	Tel: 0480-840 00	E-post:	evaeno@ltkalmar.se
Samrehab	Tel: 0490-860 00	E-post:	stefanbr@ltkalmar.se

EXTERN REHABILITERING

Som en del i en ordinarie rehabiliteringsplan kan sjukvårdshuvudmannen, i de fall behandling måste ske utanför Landstinget, medverka till eftervård och träning vid olika rehabiliteringsanläggningar – s k extern rehabilitering. En grundförutsättning för bidrag är att inte motsvarande eller alternativ insats kan erbjudas inom Landstingets egen verksamhet. För att landstinget ska kunna stå för dessa kostnader krävs en läkarremiss, vilken i sin tur ska följas av en ansvarsförbindelse. Landstinget står för hela kostnaden förutom en egenavgift som motsvarar patientavgiften inom slutenvården. Ansökan om detta görs på särskild blankett som tillhandahålls av respektive handläggare eller remitterande läkare/motsvarande. Ansökan sändes tillsammans med läkarremiss och individuell rehabiliteringsplan till:

SÖDER: Rehab Söder, Länssjukhuset, 391 85 KALMAR

NORR: Administrationen, Västerviks sjukhus, 593 81 VÄSTERVIK

UPPLYSNINGAR

Handläggare, söder	Kuratoren på närmaste sjukhus:
Tel: 0480-815 92, E-post: evaeno@ltkalmar.se	Kalmar: Tel: 0480-810 00
Handläggare, norr	Oskarshamn: Tel: 0491-78 20 00
Tel: 0490-862 73, E-post: brittmak@ltkalmar.se	Västervik: Tel: 0490-860 00

Utlandsvård/-rehabilitering

Landstinget ger också bidrag i begränsad omfattning till vård- och behandlingsresor till utlandet för neurologiskt sjuka, reumatiker och psoriatiker. Ansökan om detta görs på särskild blankett, vilken tillhandahålls av remitterande läkare/motsvarande eller handläggare, som tillsammans med läkarremiss sändes till: Landstinget i Kalmar län, Britt Bergkvist, Ekonomiservice, Box 601, 391 26 KALMAR.

UPPLYSNINGAR

Handläggare, utomlandsvistelser Tel: 0480-842 28 E-post: brittb@ltkalmar.se
Eller kuratorn på närmaste sjukhus.

HJÄLPMEDEL

Vem kan få hjälpmedel?

Den som har en funktionsnedsättning kan få hjälpmedel för att klara sig bättre i det dagliga livet. Det är det medicinska behovet som avgör om man kan få hjälpmedel. I Kalmar län sköts stor del av hjälpmedelsförskrivningen idag av kommunerna.

Hjälpmedlen lånas ut och är i de flesta fall kostnadsfria, vissa är dock belagda med en egenavgift. Man får låna hjälpmedlen av sjukvårdshuvudmannen till dess att behovet upphört. Sjukvårdshuvudmannen avgör vem som får förskriva hjälpmedlen. Dessa förskrivare kan vara arbetsterapeuter, audionomer, distriktssköterskor, läkare, sjukgymnaster, synpedagoger m fl. Det är till förskrivaren man vänder sig när man vill ha sitt hjälpmedelsbehov bedömt.

Hjälpmedelscentralen

Vill du ha hjälp och råd om vart du ska vända dig kan du kontakta den hjälpmedelscentral du tillhör. De svarar även på frågor gällande de produkter som går under benämningen egenvårdsprodukter.

HJÄLPMEDELSCENTRALEN, KALMAR

Upptagningsområde: Kalmar, Torsås, Nybro, Emmaboda, Borgholm, Mörbylånga kommuner. Tel 0480-810 00

HJÄLPMEDELSCENTRALEN, VÄSTERVIK

Upptagningsområde: Västervik, Oskarshamn, Vimmerby, Hultsfred, Mönsterås, Högsby kommuner. Tel 0490-860 00

Hjälpmedel för personer med rörelsehinder

Hit räknas bl a förflyttningshjälpmedel, hjälpmedel för daglig livsföring, hjälpmedel för funktionsträning och kommunikations- och begåvningsstödjande hjälpmedel.

UPPLYSNINGAR

Kommunens arbetsterapeut eller motsvarande. Hjälpmedelscentralerna kan också ge upplysningar. Se Landstingskatalogen eller telefonkatalogen

Hjälpmedel för personer med synskador

Optiska hjälpmedel, t ex olika typer av förstoringsglas, kikare, specialglasögon, orienteringshjälpmedel utprovas vid syncentralen. Här ingår även datoranpassningar. För barn upp till 7 års ålder utan bedömd synskada utgår vid behov bidrag till glasögon.

UPPLYSNINGAR

Närmaste syncentral (synkonsulent):

Kalmar Tel: 0480-841 05

Västervik Tel: 0490-869 10

E-post: vivana@ltkalmar.se

E-post: beritst@ltkalmar.se

Hjälpmedel för personer med hörselskador

Hit hör hjälpmedel som hörapparater, hörselslingor, texttelefoner m m samt tolktjänst.

UPPLYSNINGAR

Hörcentralen i:

Kalmar Tel 0480-811 73

Oskarshamn Tel 0491-78 23 41

Västervik Tel 0490-860 00

Tolkcentralen Tel 0480-840 44

eller pedagogiska hörselvården i:

Kalmar Tel 0480-814 58

Västervik Tel 0490-863 62

Kostnadsfria förbrukningsartiklar

Till dessa hör bl a injektionssprutor för diabetiker, urinpåsar, olika blöjor och bandagematerial för personer som är stomiopererade eller av andra skäl inkontinenta. Förbrukningsartiklarna är kostnadsfria eller ingår under högkostnadsskyddet.

UPPLYSNINGAR

Närmaste distriktssköterska/vårdcentral, se Landstingskatalogen eller telefonkatalogen.

Ortopediska hjälpmedel

Till ortopediska hjälpmedel räknas proteser, korsetter, olika typer av ortoser och ortopediska skor. Dessa hjälpmedel förskrivs till största delen av läkare, Hjälpmedlet anpassas och lämnas ut via en ortopedteknisk enhet som arbetar på uppdrag av landstinget. Detta uppdrag har f n Team Ortopedteknik.

UPPLYSNINGAR

Team ortopedteknik AB:

Kalmar Tel: 0480-44 88 40

Västervik Tel: 0480-865 33

E-post: kalmar@teamortopedteknik.se

E-post: vastervik@teamortopedteknik.se

Övriga hjälpmedel

Bröstproteser, peruker och lösögonfransar förskrivs av läkare vid den klinik där du behandlats. Hjälpmedlet utprovas och utlämnas via den enhet som arbetar på uppdrag av landstinget (f n frisörer m fl).

Ansvarsfördelning

Landstinget och kommunerna har ett delat ansvar för hjälpmedel. Kommunerna ansvarar för det mesta vad gäller hjälpmedel för rörelsehindrade. Däremot ansvarar landstinget för syn-, hörsel- och ortopedtekniska hjälpmedel.

UPPLYSNINGAR

Kontakta din hemkommun för vidare information kring gällande ansvarsområden, se telefonkatalogen.

Landstingets hjälpmedelsstrateg Tel: 0480-845 06 E-post: lenil@ltkalmar.se

UTBILDNING

På detta område har kommunerna huvudansvaret. De ska kunna erbjuda alla kommuninnevånare utbildning, även de som har en funktionsnedsättning. Detta innebär att skolorna skall vara utformade och utrustade så att ingen utestängs p g a en funktionsnedsättning. De ska också erbjuda stöd i undervisningen, elevassistent m m. Även hjälpmedel som eleven behöver för klara utbildningen ska kommunen bekosta.

UPPLYSNINGAR

Kontakta din hemkommun, se telefonkatalogen.

Ovanstående bör också gälla för andra utbildningsarrangörer som t ex folkhögskolor och studieförbund.

UPPLYSNINGAR

Kontakta aktuell arrangör, se telefonkatalogen.

Även Landstinget erbjuder utbildningar genom sina fyra folkhögskolor i Kalmar, Ölands Skogsby, Vimmerby och Gamleby.

UPPLYSNINGAR

Kontakta respektive skola, se telefonkatalogens rosa sidor.

ARBETE OCH SYSSELSÄTTNING

Kommunerna har ett grundansvar att se till så invånarna har arbete/sysselsättning.

Arbetsförmedlingens resurser

Om du har en funktionsnedsättning behöver du kanske lite extra hjälp för att kunna jobba. Arbetsförmedlingen kan då ge dig en hel del service. För att få hjälp att söka arbete vänder du dig i första hand till Arbetsförmedlingen i din hemkommun. De har särskilda åtgärder för arbetshandikappade för att kunna börja eller behålla ett arbete. På Arbetsförmedlingen finns arbetsförmedlare med särskild utbildning och erfarenhet av arbetssökande med funktionsnedsättningar. Arbetsförmedlingen har också interregionala resurser för personer med syn- och hörselnedsättningar. Vid arbetsförmedlingen kan du som har en funktionsnedsättning som medför ett hinder i arbetet få information, vägledning och praktisk arbetsprövning ut i arbetslivet. Du kan därigenom inrikta dig på ett arbete som är så väl anpassat som möjligt utifrån dina personliga förutsättningar

Arbetsmarknadsutbildning

Arbetsmarknadsutbildning ges i form av kurser som Arbetsförmedlingen upphandlar av olika utbildningsanordnare, t ex utbildningsföretag, högskolan eller kommunala uppdragsverksamheten. Eftersom utbildningen ska leda till arbete ska den vara yrkesinriktad. För att göra arbetsmarknadsutbildningar tillgängliga för arbetshandikappade sökande som har särskilda behov har Arbetsmarknadsverket upphandlat flexibla anpassningsmoduler.

Arbetsmarknadspolitiska program

Arbetsförmedlingen har tillgång till en rad arbetsmarknadspolitiska program som kan användas för att stödja arbetssökande inför ett arbete. Arbetsförmedlingen har också möjlighet att anvisa bidrag/stöd till den arbetsgivare som anställer en person med en funktionsnedsättning som medför nedsättning av arbetsförmågan. Du som är arbetssökande och har ett arbetshinder kan också få stöd till arbetshjälpmedel som du behöver vid en arbetsmarknadsutbildning eller i ett nytt arbete. Information om olika insatser och stöd hittar du på www.arbetsformedlingen.se.

Samverkan

Arbetsförmedlingen samverkar också med andra lokala rehabiliteringsaktörer som t ex Försäkringskassan, kommunen och landstinget. Samverkan kan vara på övergripande nivå men också kring dig som enskild med behov av samordnade insatser.

UPPLYSNINGAR OCH INFORMATION

Arbetsförmedlingen i din hemkommun, se telefonkatalogen.

EKONOMISKT STÖD

Sjukpenning

Detta utges till den som fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst 1/4 på grund av sjukdom eller skada och därmed mister sin förvärvsinkomst. Ersättning kan utgå som hel, 3/4, 1/2 eller 1/4.

Aktivitetsersättning

Den som är mellan 19 och 29 år kan få aktivitetsersättning om arbetsförmågan är varaktigt nedsatt eller nedsatt under minst ett år med minst en 1/4. Ersättning kan utgå med hel, 3/4, 1/2 eller 1/4.

Sjukersättning

Den som är mellan 30 och 64 år kan få sjukersättning om arbetsförmågan är varaktigt nedsatt eller ned-satt under minst ett år med minst en 1/4. Ersättning kan utgå med hel, 3/4, 1/2 eller 1/4.

Rehabiliteringsersättning

Den som genomgår arbetslivsinriktad rehabilitering enligt en plan upprättad av Försäkringskassan kan få rehabiliteringsersättning. Även den utges som hel, 3/4, 1/2 eller 1/4. För att täcka vissa kostnader i samband med rehabiliteringen finns också särskilt bidrag.

Bostadstillägg

Detta är ett tillägg som kan gälla den som har sjuk- eller aktivitetsersättning. Det är inkomstprövat och beroende av bostadskostnaden.

Handikappersättning

utbetalas till den som fyllt 19 år och fått funktionsförmågan nedsatt för avsevärd tid. Förutsättningen är att man behöver tidskrävande daglig hjälp av annan person för att klara sin dagliga livsföring och/eller för att kunna arbeta eller studera. Betydande merkostnader på grund av funktionsnedsättningen är också underlag för handikappersättning. Handikappersättningen, som inte är skattepliktig, kan utges antingen som fristående ersättning eller som tillägg till pension. Beroende på hjälpbehov och/eller merkostnader är den bestämd i förhållande till gällande basbelopp. Handikappersättningen kan utges med 36%, 53% eller 69% av basbeloppet.

Vårdbidrag

utges till föräldrar för ett eller flera barn om dessa behöver särskild tillsyn och vård på grund av sjukdom/funktionsnedsättning under minst 6 månader. Även merkostnader som uppkommer för sådana barn ska beaktas. Vårdbidraget anses som beskattnings- och ATP-grundande inkomst. Beroende av merkostnadernas storlek kan viss del bli skattefri. När barn stadigvarande (minst 6 månader) vårdas på sjukhus eller annan institution utges inte vårdbidrag för mer än de dagar barnet tillfälligt vistas hemma, s k ferievårdbidrag.

Bilstöd

utges till den som p g a varaktig funktionsnedsättning har stora svårigheter att förflytta sig eller att anlita allmänna kommunikationsmedel. Även föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan erhålla bilstöd. Stödet består av tre delar. Ett grundbidrag om högst 60.000 kronor som inte är inkomstprövat. Ett inkomstprövat anskaffningsbidrag om högst 40.000 kronor. Till sist anpassningsbidrag som utges om bilen behöver förses med specialutrustning för att kompensera funktionsnedsättning.

Bidrag till arbetshjälpmedel

kan utges till anställda, egenföretagare och arbetsgivare för personliga arbetshjälpmedel eller anpassning av arbetsplatsen.

Samordning

Försäkringskassan samordnar den rehabilitering som den försäkrade behöver för att återfå sin arbetsförmåga och upprättar "Plan för återgång i arbete" tillsammans med den sjuke, läkare och arbetsgivaren vid så kallat "Avstämningsmöte".

UPPLYSNINGAR OCH INFORMATION

Kontakta Försäkringskassan

Tel: 0771-52 48 00 eller 020-52 45 24

E-post: kundtj@forsakringskassan.se

Hemsida: www.forsakringskassan.se

BOENDE

Grundansvaret för boende ligger hos kommunen. Den som har en funktionsnedsättning har ofta speciella behov, som man måste ta hänsyn till vid utformning av bostaden. Den funktionshindrade kan också behöva service och hjälp i sin bostad. Detta kan i viss utsträckning ordnas genom kommunernas sociala hemtjänst. Även landstinget arbetar på flera sätt med funktionshindrade människors boendeproblem. Detta sker bl a genom råd och hjälp vid bostadsanpassning.

Den som p g a en funktionsnedsättning behöver göra ändringar i sin bostad kan söka bostadsanpassningsbidrag för detta. Bidragen sökes genom hemkommunen.

Vid en planerad ombyggnad av bostaden kan man behöva råd från sakkunniga. Detta för att den på bästa sätt ska passa ett visst funktionshinder. För att få råd och hjälp kan du vända dig till distriktsarbetsterapeuten på närmaste vårdcentral.

UPPLYSNINGAR

Distriktsarbetsterapin på närmaste vårdcentral eller hemkommunen, se telefonkatalogen.

FRITID OCH KULTUR

Även på detta område har kommunerna huvudansvaret. De ska erbjuda samtliga kommuninnevånare ett utbud av fritids- och kulturaktiviteter som är utformat för att passa så många som möjligt, d v s även funktionshindrade. Detta innebär att kommunala fritids- och kulturinrättningar, som idrottsanläggningar, teatrar, badplatser, m m, skall vara tillgängliga även för människor med funktionsnedsättningar. Dessa krav bör gälla även de inrättningar som ägs av andra föreningar, företag m m.

Kommunerna ger även stöd till föreningsverksamhet. Sådant kan utgå till alla föreningar med egen styrelse och ekonomi samt kontinuerlig verksamhet. Föreningsstöd utges även av landstinget i form av bidrag till handikapporganisationer med länsomfattande verksamhet och med anknytning på riksnivå.

UPPLYSNINGAR

Kommunens fritidsförvaltning, se telefonkatalogens gröna sidor.

Landstingets länshandikappkonsulent

Tel: 0480-842 46

E-post: christer.andersson@ltkalmar.se

IDROTT FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR

Idrott kan idag utövas av, i stort sett, alla människor som har funktionsnedsättningar. Den som inte klarar av att utöva sin idrott på annat sätt har rätt att använda sig av hjälpmedel och/eller assistans. I Kalmar län finns 12 föreningar som sysslar med idrott för personer med funktionsnedsättningar. Dessa finns utspridda över hela länet. Dessutom märks nu en trend där fler och fler vanliga idrottsföreningar börjar ta emot personer med funktionsnedsättningar i sin verksamhet. Urvalet av idrotter är stort. Du har nästan 40 olika grenar att välja mellan. Om föreningen du kommer till inte har din idrott, kanske det går att ordna.

INFORMATION OCH UPPLYSNINGAR

Landstingets handikappidrottskonsulent

Tel: 0480-840 00 E-post: jonas.lundgren@ltkalmar.se

Sv handikappidrottsförbundet

Tel: 08-605 60 00 E-post: helene.stjernlof@shif.rf.se

Smålands Handikappidrottsförbund

Tel: 0495-125 14 E-post: ewa.sm.hif@telia.com

REKREATION OCH LÄGER SAMT KORTA KURSER

På olika sätt medverkar kommunerna och landstinget till att bereda barn, ungdomar och vuxna personer med funktionsnedsättningar möjligheter till miljöombyte, rekreation, aktivering och studier. Detta sker bl a genom ekonomiskt stöd till de rekreations-, koloni- och lägervistelser som anordnas av funktionshinderorganisationer eller andra ideella sammanslutningar. Bidrag utgår också till den som deltar i korta aktiverings- och anpassningskurser vid folkhögskola.

Läkarremiss erfordras ej för dessa typer av vistelse. Ansökan görs i första hand hos berörd hemkommun som har att pröva ärendet utifrån SoL alternativt LSS. Först om hemkommunen avslår ansökan kan bidrag sökas hos landstinget. Det sistnämnda gäller dock inte de som har insats enligt LSS. För dessa har kommunerna ett särskilt ansvar.

Bidrag lämnas i princip till de merkostnader som uppkommer på grund av funktionsnedsättningen. Den funktionshindrade får som regel bära den kostnad som är normal för andra i motsvarande sammanhang.

Koloni-, läger- och sommargårdsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar ger bl a vidgade sociala kontakter och gruppanpassning. I vissa fall ges också träning och behandling. Specialanpassad läger- och sommargårdsverksamhet finns för begåvningshandikappade, rörelsehindrade, hörselskadade och döva, allergiker m fl. Kolonivistelse och familjeläger ordnas också för vissa grupper av funktionshindrade med speciella medicinska behov.

Bidrag kan i vissa fall också beviljas, när en funktionshindrad person integreras i vanlig koloni- och lägerverksamhet. Detta förutsätter dock att vistelsen innebär merkostnader för den funktionshindrade.

Syftet med de särskilda aktiverings- och anpassningskurser, som ordnas för personer med svåra funktionsnedsättningar, är att bryta den isolering funktionshindret i många fall medför. Kurserna ger tillfälle till sociala aktiviteter och tränar den funktionshindrade till oberoende/självständighet - så långt funktionsnedsättningen medger.

UPPLYSNINGAR

Kommunens social- eller omsorgsförvaltning, se telefonkatalogens gröna sidor.

Landstingets länshandikappkonsulent

Tel 0480-840 00 E-post christer.andersson@ltkalmar.se

MEDICINSKA FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR

Till medicinska funktionshinder hör bl a olika sjukdomar, skador och besvär i hjärt-/kärlsystemet, mag-/tarmsystemet, köns- och urinorganen samt huden. Inom lands-tinget kan de som drabbats av ett medicinskt funktionshinder få vård och behandling av de specialister som finns på länets tre sjukhus. Hit kommer man på remiss från sin husläkare. Även inom primärvården finns viss specialistkompetens när det gäller vissa medicinska funktionshinder.

<u>UPPLYSNINGAR</u>		
Hälso- & sjukvårdsförvaltningen	Tel	0480-842 85
Eller närmaste sjukhus		
Kalmar	Tel	0480-810 00
Oskarshamn	Tel	0491-78 20 00
Västervik	Tel	0490-860 00

SYNSKADOR

Syncentral

Syncentraler finns inom Ögonklinikerna i Kalmar och Västervik. I syncentralsteamet ingår optiker, synpedagog, kurator, ögonläkare och sekreterare. Uppdraget är att ge habiliterings- och rehabiliteringsinsatser till personer med synskada. Detta innebär information, utprovning, inläring/träning kring olika hjälpmedel samt stöd och råd av mer social karaktär. Personer med synskador får hjälp att på bästa sätt utnyttja sina synrester eller finna kompensatoriska tekniker och syn saknas. Ögonläkare remitterar till syncentralen och målgruppen är personer som med bästa glasögon ser 0,3 eller sämre, samt de som har betydande synfältsdefekter.

<u>UPPLYSNINGAR</u>		
Närmaste syncentral (synkonsulent):		
Kalmar	Tel: 0480-841 05	E-post: vivana@ltkalmar.se
Västervik	Tel: 0490-869 10	E-post: beritst@ltkalmar.se

Heminstruktör

I de flesta kommuner i Kalmar län finns en heminstruktör för personer med synskador. Denna kan hjälpa till med sådant som behöver åtgärdas i hemmet som t ex att se till så ordinerade hjälpmedel fungerar, träning att använda dessa hjälpmedel m m.

<u>UPPLYSNINGAR</u>	
Kontakta din hemkommun, se telefonkatalogen.	

LÄS- OCH SKRIVSVÅRIGHETER

Ett gemensamt problem för personer med läs- och skrivsvårigheter är att de oftast inte alls kan utnyttja det skrivna ordet. Detta måste därför kompenseras med andra media. Den information som kommer andra till del måste i så stor utsträckning som möjligt bli tillgänglig även för personer med läs- och skrivsvårigheter. Inte bara personer med synskador utan även vissa andra grupper som t ex personer med afasi, svåra rörelsehinder, begåvningshandikapp samt personer med psykiska störningar kan ha läs- och skrivsvårigheter. Talböcker, taltidning och inläsningstjänst är därför en tillgång för dessa.

Taltidning

Fungerar som en vanlig dagstidning fast den kommer på CD. Det mesta som står att läsa i dagspressen kommer även med i taltidningen. Man har även provat att via radio direkt överföra informationen till prenumeranterna. Detta kräver dock speciella bandspelare hos abonnenten.

UPPLYSNINGAR

Taltidningscentralen i Växjö:

Tel 0470-58 69 64

E-post producent.taltidning@ltkronoberg.se

Talböcker

Böcker inlästa på CD-Rom. Rätt att låna dess böcker har bl a personer med synskador, rörelsehinder, afasi, läs- och skrivsvårigheter, begåvningshandikapp, hörselskador (för hörselträning)

UPPLYSNINGAR

Hör med närmaste bibliotek, se telefonkatalogens gröna sidor.

Inläsningstjänst

Inläsningstjänst kan anlitas för inläsning av brev, skrivelser, tidningsnotiser m m.

UPPLYSNINGAR

Mellangårdens inläsningstjänst:

Tel 0472-26 50 17

E-post m.i.t@live.se

HÖRSELSKADOR

Hörselpedagogisk verksamhet

Barn och ungdomar med hörselskador liksom deras familjer får också råd, stöd och service i medicinska, pedagogiska, psykologiska, sociala och tekniska frågor. Målsättningen med verksamheten är att de barn och ungdomar som skrivs in skall i deras habilitering kunna uppnå en fungerande kommunikation med tal- och teckenspråk som första språk samt växa upp till självständiga människor med en utvecklad identitet som hörselskadade eller döva. Vuxna personer med hörselskador och deras anhöriga får råd, stöd och service individuellt eller i grupp.

UPPLYSNINGAR

Pedagogiska hörselvården i

Kalmar Tel: 0480-814 58

E-post: pernilla.urbansson@ltkalmar.se

Västervik Tel: 0490-863 62

E-post: mariaga@ltkalmar.se

Tolktjänst för personer med grav hörselskada eller dövhet

Personer med grav hörselskada, dövhet och dövblindhet kan få tolkhjälp genom landstinget. Teckenspråkstolkar, dövblindtolkar och skrivtolkar finns att tillgå. Tolkhjälp kan ges i olika situationer som t ex vid läkarbesök, viktiga inköp och information på arbetsplatsen. Tolk kan också anlitas för körkortsundervisning, tolkning av skrivelser eller vid deltagande i kulturella aktiviteter. Både enskilda personer och grupper kan få tolkhjälp.

UPPLYSNINGAR

Tolkcentralen i Kalmar Tel: 0480-845 44 Fax: 0480-849 55 Texttel: 0480-840 44

E-post: tolkcentralen@ltkalmar.se

Stöd i sociala frågor för personer med hörselskador

Vid tolkcentralen i Kalmar finns förutom tolkar en socialkonsulent som kan ge råd och stöd i sociala frågor för personer med hörselskada, barndomsdövhet, vuxendövhet och dövblindhet. Socialkonsulenten arbetar endast deltid.

UPPLYSNINGAR

Socialkonsulenten

Tel: 0480-845 68

Texttel: 0480-843 13

E-post: monicagn@ltkalmar.se

RÖST-, TAL- OCH SPRÅKSTÖRNINGAR

Logoped

På sjukhusen i Kalmar, Oskarshamn och Västervik arbetar logopeder. Dessa bedömer och behandlar röst-, tal- och språkstörningar hos barn och vuxna.

UPPLYSNINGAR

Logopedmottagningen i

Kalmar

Tel: 0480-815 87

E-post: iaa@ltkalmar.se

Oskarshamn

Tel: 0491-78 26 12

E-post: karintessell@ltkalmar.se

Västervik

Tel: 0490-868 78

E-post: ireneka@ltkalmar.se

Taltjänst

Personer som har svårt att uttrycka sig i ord kan få hjälp att göra sig förstådda genom landstinget. Denna tjänst erbjuds genom landstingets tolkcentral och kan anlitas i alla situationer där en muntlig kommunikation förekommer.

RÖRELSEHINDER

Rörelsehindret kan vara medfött eller uppstå under livets gång på grund av t ex sjukdom eller olyckshändelse. Det kan vara av varierande omfattning samt övergående eller bli till ett bestående funktionshinder. Hur man upplever sitt rörelsehinder kan också bero på yttre omständigheter såsom bostadens utformning, möjligheter till förvärvsarbete eller annan meningsfull sysselsättning m m. Landstingets insatser för personer med rörelsehinder i mer akut skede sker genom sjukhusens enheter för t ex ortopedi, neurologi och reumatologi. Om det inte gäller olycksfall måste man ha remiss för att bli mottagen. Landstinget kan även erbjuda den som är rörelsehindrad kontinuerlig vård och behandling som sjukgymnastik och arbetsterapi m m. Mer om detta står att läsa inom olika avsnitt i denna broschyr.

BEGÅVNINGSHINDER

Barn, ungdomar och vuxna med begåvningshinder har samma rättigheter som alla andra medborgare. De vanliga förmånerna är dock ofta otillräckliga. Sedan omsorgerna primärkommunaliserades den 1 januari 1996 har landstinget endast kvar ansvaret rörande insatsen 1 (råd och stöd) enl Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Denna insats ges inom ramen för den samordnade barn- och vuxenhabiliteringen. Övriga insatser enl LSS sökes inom respektive kommun.

UPPLYSNINGAR

Hab.kansli, söder

Tel 0480-843 34

E-post habkanslisyd@ltkalmar.se

Hab.kansli, norr

Tel 0490-870 49

E-post vshhab@ltkalmar.se

Du kan också höra med din hemkommun, se telefonkatalogen.

PSYKISKA STÖRNINGAR

En psykisk störning kan uppstå t ex genom en traumatisk händelse som att bli uppsagd från jobbet, misshandel m m. Vissa störningar kan också vara ärftliga. Inom landstinget kan de som drabbats av psykiska störningar få hjälp genom de psykiatriska klinikerna som finns vid länet tre sjukhus. Hit kommer man via remiss från sin husläkare om problemen inte är av akut karaktär.

UPPLYSNINGAR		
Psykiatriska kliniken i:	Kalmar	Tel 0480-812 26
	Oskarshamn	Tel 0491-78 21 05
	Västervik	Tel 0490-874 32
Psykiatricförvaltningen	Tel 0480-844 14	E-post carina.nanker@ltkalmar.se

KOGNITIVA STÖRNINGAR

En kognitiv störning kan uppstå genom olyckor och sjukdomar med hjärnskador som följd. Personer med kognitiva störningar kan t ex ha problem med uppfattningsförmågan, minnesproblem, bli lätt uttröttade eller drabbas av plötsliga humörsvängningar. Vid sjukhusen i Kalmar och Västervik finns hjärnskadeteam där drabbade i hela länet kan få hjälp.

UPPLYSNINGAR		
Hjärnskadeteamet i Kalmar:	Tel 0480-842 55	E-post ingelam@ltkalmar.se
Hjärnskadeteamet i Västervik:	Tel 0490-867 22	E-post johannaw@ltkalmar.se

KOMMUNERNAS SERVICE TILL PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR

Här följer några exempel på vad kommunerna kan erbjuda den som har en funktionsnedsättning.

- * Avlösarservice för barn
- * Bostadsanpassningsbidrag och lån
- * Bostadsstöd, statligt och kommunalt för pensionärer
- * Dag- och servicecentraler
- * Elevassistenter för funktionshindrade skolbarn
- * Fritidsanläggningar av olika slag med handikappanpassning
- * Färdtjänst/Riksfärdtjänst (I vissa komm har denna verksamhet övertagits av KLT)
- * Förskoleplats för barn med särskilda behov
- * Handikapplägenheter, specialinredda lägenheter med kommunal anvisningsrätt
- * Insatser enligt LSS och SoL (Se bilaga 1)
- * Kommunalt handikappråd, finns i de flesta av länets kommuner
- * Ledsagarservice och heminstruktör
- * Omsorger om begåvningshandikappade
- * Parkeringstillstånd för handikappfordon
- * Servicebostäder för funktionshindrade
- * Trygghetslarm för funktionshindrade

Vidare upplysningar kan erhållas från respektive hemkommun - i de flesta fall genom socialförvaltningen eller omsorgsförvaltningen, se telefonkatalogen.
--

PERSONKRETSEN OCH INSATSERNA ENLIGT LAGEN OM STÖD OCH SERVICE TILL VISSA FUNKTIONSHINDRADE (LSS)

Följande grupper har rätt till insatser enligt § 1 i LSS

1. Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd och service.

Insatserna enligt § 9 i LSS är

1. Rådgivning och annat personligt stöd
2. Personlig assistans (gäller ej person som fyllt 65 år innan sjukdomen/skadan)
3. Ledsagarservice
4. Kontaktperson
5. Avlösarservice i hemmet
6. Korttidsvistelse utanför hemmet
7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
8. Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar
9. Boende med särskild service eller annan särskild anpassad bostad för vuxna
10. Daglig verksamhet (gäller ej grupp 3 i personkretsen)

I insatserna 5-8 och 10 samt insatsen bostad med särskild service för vuxna ingår också omvårdnad. I insatserna bostad med särskild service för barn och ungdomar samt bostad med särskild service för vuxna ingår också fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter.

Kommunerna har ansvaret för dessa insatser via särskilda LSS-handläggare.

FN:S STANDARDREGLER FÖR ATT TILLFÖRSÄKRA MÄNNIS- KOR MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING DELAKTIGHET OCH JÄMLIKHET (Antagna av Sveriges riksdag/regering i december 1993)

Förutsättningar för delaktighet på lika villkor

1. Ökad medvetenhet
2. Medicinsk vård och behandling
3. Rehabilitering
4. Stöd och service

Huvudområden för delaktighet på lika villkor

5. Tillgänglighet
6. Utbildning
7. Arbete
8. Ekonomisk och social trygghet
9. Familjeliv och personlig integritet
10. Kultur
11. Rekreation och idrott
12. Religion

Genomförande

13. Kunskap och forskning
14. Policy och planering
15. Lagstiftning
16. Ekonomisk politik
17. Samordning
18. handikapporganisationer
19. Personalutbildning
20. Nationell granskning och utvärdering av handikappprogram i samband med standardreglernas genomförande
21. Tekniskt och ekonomiskt samarbete
22. internationellt samarbete

VART VÄNDER JAG MIG OM NÅGOT GÅR FEL

Vårdfrågor

Här följer några förslag på vad du kan göra om du tycker att något blivit fel inom hälso- och sjukvården:

PRATA MED PERSONALEN

Börja där problemet uppstod och prata med personalen som vårdade dig. Detta kan ibland kännas svårt och då kan du vända dig till verksamhetschefen på kliniken eller vårdcentralen.

DU KAN FÅ RÅD OCH STÖD AV PATIENTNÄMNDEN

Blir inte problemet löst vid kontakt med berörd vårdenhet kan du eller någon anhörig kontakta Patientnämnden. Nämndens uppgift är att hjälpa patienter, men också vårdpersonal kan vända sig hit med sina frågor.

Patientnämnden

Landstinget i Kalmar län

Box 601

391 26 KALMAR Tel 0480-841 65 E-post patientnamnden@ltkalmar.se

ANMÄL FEL TILL HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ANSVARSNÄMND

Om du anser att någon i vårdpersonalen gjort fel kan du anmäla denne till Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN). Innan du gör det kan du tala med behandlande läkare eller Patientnämnden för att få information om den vård och behandling du fått. Många gånger kan detta räcka för att klara upp ett missförstånd. Anmälan kan göras av dig själv eller av någon nära anhörig senast två år efter händelsen. Efter den 31 december 2010 övertas denna funktion av Socialstyrelsen.

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd

Box 3539

103 69 STOCKHOLM Tel 08-786 99 00 E-post hsan@hsan.se

PATIENTFÖRSÄKRINGEN

Om du fått en skada när du behandlats på sjukhus, läkar- eller tandläkarmottagningar gäller i vissa fall patientförsäkringen. Du kan genom denna få ersättning för skadan. Anmäl skadan så fort som möjligt, dock senast inom tre år. Vill du veta mer, ring eller skriv till Patientnämnden eller till Personskaderegleringen (PSR).

Personskadereglering AB

Box 17830

118 94 STOCKHOLM Tel 08-551 010 00 E-post info@psr.se

LÄKEMEDELSFÖRSÄKRINGEN

Om du skadats av ett läkemedel som sålts i Sverige kan du anmäla skadan till läkemedelsförsäkringen. Kända biverkningar som kan förekomma ersätts inte. Likaså om skadan beror på missbruk utgår inte ersättning. Anmäl skadan senast tre år efter upptäckten. Vill du veta mer, ring eller skriv till Patientnämnden eller Läkemedelsförsäkringen. Du kan också få mer information på ww.lakemedelsforsakringen.se.

Försäkringsbolaget Zürich

Läkemedelsförsäkringen

Box 5069

102 42 STOCKHOLM Tel 08-579 330 00 E-post info@lakemedelsforsakringen.se

SOCIALSTYRELSEN

Socialstyrelsen är högsta tillsynsmyndighet i vårdfrågor. Därför kan du också vända dig dit om du inte får hjälp på lägre instans.

Socialstyrelsen

Box 2163

550 02 JÖNKÖPING Tel 075-247 30 00 E-post socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

Social- och omsorgsfrågor

Här följer tips på vad du kan göra om något blivit fel inom omsorg eller socialtjänst.

PRATA MED PERSONALEN

Börja där problemet uppstod och prata med handläggaren som haft hand om ditt ärende. Detta kan i-bland kännas svårt och då kan du vända dig till verksamhetschefen på berörd förvaltning.

KONTAKTA LÄNSSTYRELSEN

Länsstyrelsens sociala funktion svarar för tillsyn av insatser enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Hit kan du vända dig om du är missnöjd med hur ett ärende handlagts eller med hur du blivit bemött.

Länsstyrelsen Kalmar län

Malmbrogatan 6

391 86 KALMAR Tel 0480-820 00 E-post lansstyrelsen@h.lst.se

SOCIALSTYRELSEN

Socialstyrelsen är högsta tillsynsmyndighet i frågor rörande socialtjänst. Därför kan du också vända dig dit om du inte får hjälp på lägre instans.

Socialstyrelsen

Box 2163

550 02 JÖNKÖPING Tel 075-247 30 00 E-post socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

Diskrimineringsfrågor

Om du anser dig diskriminerad på grund av funktionshinder kan du anmäla detta till Diskrimineringsombudsmannen.

Diskrimineringsombudsmannen

Box 3686

103 59 STOCKHOLM Tel 08-120 20 700 E-post do@do.se